

24.1.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Viite: VN/4987/2022

FORTUM OYJ:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ENERGIATUEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EHDOSTA VUOSINA 2022-2027

Kiitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksiämme luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosille 2022-2027. Lausunrossamme keskitymme muutamiin oman liiketoimintamme kannalta keskeisiin tuotantomuotoihin, vesivoima, kaukolämpö ja jätteenpoltto.

1 YLEISET VIESTIT

Vihreä siirtymä ja yhteiskunnan sähköistyminen edellyttää valtavasti uusia investointeja tuotantokapasiteettiin, varastoihin, joustavuuteen ja sähköverkkoihin. Keskeisenä haasteena on vihreän siirtymän toteuttaminen kannattavasti ja kilpailukyky säilyttäen.

Uusien teknologioiden kehittämisellä ja sekä nykyisten teknologioiden käytöllä uudella tavalla on keskeinen rooli ilmastomuutoksen hillinnässä ja vähäpäästöiseen energiantuotantoon siirtymisessä. Tarvittavan muutoksen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi, uusia teknologioita ja niiden saattamista markkinoille on syytä tukea.

Pidämme kannatettavana, että asetusluonnoksessa korostetaan tuen suuntaamista entistä selvemmin uuden teknologian investointien ja demonstraatioiden tukemiseen. Tukea ei kuitenkaan tule rajata pelkästään uusiin investointeihin. Erilaisilla modernisointi-, perusparannus-, tehostamis- ja korvausinvestoinneilla on keskeinen rooli vihreässä siirtymässä. Monet energijärjestelmään tehtävät investoinnit korvaavat jotain muuta tuotantoa järjestelmässä tai uudella teknologialla korvataan jotain vanhaa teknologiaa. Tällainen uusi teknologia tai uusi tapa käyttää olemassa olevaa teknologiaa voi liittyä esimerkiksi energiatehokkuuden parantamiseen tai uusiutuvan energian lisäämiseen. Uuden teknologian kehittämisen ja demonstroimisen näkökulmasta ei tule olla merkitystä tehdäkö sitä täysin uusissa investoinneissa vai korvaten olemassa olevia laitoksia, laitteita tai järjestelmiä.

Asetus ehdotuksen mukaan energiatukea voidaan myöntää sellaisiin investointihankkeisiin, joiden hyväksyttävät kustannukset ovat vähintään 50 000 euroa. Aikaisempi raja on ollut 10 000 euroa. Esitetty rajan nosto on lyhyellä aikavälillä merkittävä ja luo haasteita erityisesti pk-sektorille kohdistuville investoinneille. Pienet energiatuet pienemmän mittaluokan investointeihin ovat tärkeitä, koska ne rahoittavat mm. ei-innovatiivisia

24.1.2023

energiatehokkuushankkeita joihin käytetään olemassa olevaa teknologiaa, kuten esim. hukkalämmön hyödyntäminen.

2 TEKNOLOGIANEUTRAALISUUS

Kohdassa 5 § (tuettavat hankkeet), on lista teknologioista ja tuotantomuodoista, joille tukea ei voida myöntää. Asetuksella ei kategorisesti pitäisi sulkea pois tuen piiristä mitään tuotantomuotoa, joilla saavutetaan ympäristöhyötyjä asetuksen tavoitteiden puitteissa. Erilaiset vähähiilisyttä ja energiatehokkuutta edistävät innovaatiot ja teknologiaratkaisut kehittyvät myös eri tuotantomuodoissa. Eri tuotantomuotojen poissulkeminen kategorisesti energiatuen piiristä ei ole hyvän innovaatiopolitiikan mukaista ja voi heikentää Suomen energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamista.

3 TEKNOLOGIAKOHTAISIA KOMMENTTEJA

3.1 Vesivoima

Asetusluonnoksen perustelumuiotiossa todetaan, että energiatuen soveltamisalan ulkopuolelle on jo aiemmin rajattu muun muassa vesivoiman tukeminen. Käsitksemme mukaan juuri päättynt asetus (2018-2022) ei rajaa vesivoimaa ulos, vaan sisältää kriteerin ”vesivoimalaa koskeva investointihanke on yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY mukainen.”

Asetusluonnoksen 5 §:ssä on todettu, ettei energiatukea voida myöntää vesivoimalaa koskeviin investointihankkeisiin. Kuitenkin asetusluonnoksen 5 § perusteella tukea olisi mahdollista myöntää esimerkiksi uusille pumppuvoimalaitoksille.

Vesivoima vastaa noin 70 %:sta sähköjärjestelmän säädöstä ja on vihreän siirtymän mahdollistaja. Uuden vesivoiman rakentaminen ja olemassa olevien vesivoimalaitosten modernisointi- ja perusparannushankkeiden tulee kuulla energiatuen piiriin. Vesivoiman modernisointi- ja perusparannushankkeilla varmistetaan laitosten tekninen ja ympäristöllinen suorituskyky ja samalla vesivoimalaitoksen tehoa voidaan nostaa peruskorjauksen yhteydessä parantamalla laitoksen kokonaishyötysuhdetta, jolloin kyseessä on energiatehokkuushanke. Hankkeissa sovelletaan myös uutta teknologiaa ja uusissa hankkeissa varaudutaan teknologian kehitykseen energijärjestelmän vaatimusten mukaisesti.

Fortum investoi Suomessa ja Ruotsissa sijaitsevien vesivoimalaitosten perusparannus- ja tehonkorotushankkeisiin vuosittain 50 - 80 miljoonaa euroa. Kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana olemme tehonkorotusten avulla kasvattaneet tuotantokapasiteettiamme runsaalla 116 megawatilla. Samalla on uusiutuvan ja päästöttömän sähkön tuotanto lisääntynyt keskimäärin 250

24.1.2023

gigawattitunnilla. Jos sama määrä sähköä olisi tuotettu hiililauhteella olisivat tuotannon aiheuttamat hiilidioksidipäästöt olleet keskimäärin 220 000 tonnia.

3.2 Hukkalämmön hyödyntäminen

Asetusluonnoksessa on tarkoitus tarkentaa, että tukea olisi mahdollista myöntää myös hukkalämmön hyödyntämistä edistäviin hankkeisiin. Hanke, jossa hukkalämpö hyödynnettäisiin laitoksen omissa prosesseissa tai lämmityksessä, katsottaisiin energiatehokkuushankkeeksi. Pidämme tarkennusta erittäin tärkeänä, koska erilaisten hukkalämpöjen kattava ja tehokas hyödyntäminen esimerkiksi kaukolämmön tuotannossa on keskeistä lämmöntuotannon dekarbonisaatiossa ja parantaa energian toimitus- ja huoltovarmuutta.

3.3 Jätteenpoltto

Asetusluonnoksen mukaan tukea ei voitaisi myöntää jätteenpolttolaitoksille tai polttolaitoksille, joissa jätepohjaiset kierrätyspolttoaineet muodostaisivat suuren osan polttoainekäytöstä. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää jätteenpolttolaitoksen yhteyteen rakennettavaan muuhun hankkeeseen, jos hanke ei lisäisi jätteenpolttoa. Pidämme tärkeänä, että jätteenpolttoon liittyvät innovatiiviset ratkaisut kuten hiilidioksidin talteenotto jätteenpolton savukaasuista ja sen hyödyntäminen vedyn kanssa korkealaatuisten materiaalien, kuten muovin, valmistuksessa sisältyvät energiatuen piiriin.

Haluamme myös korostaa, että mikäli hiilidioksidin talteenotto toimii ja hiilen kierrätys tuotteiksi lisääntyvät, saattaa jätteenpolton volyymi kasvaa. Asetusluonnoksen perustelumuioston sivulla 9 olevaa tekstiä tulee muuttaa: Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää jätteenpolttolaitoksen yhteyteen rakennettavaan hankkeeseen, **mikäli hiilidioksidi otetaan talteen ja kierrätetään tuotteiksi, jos hanke ei lisäisi jätteenpolttokapasiteettia. jos hanke ei lisäisi jätteenpolttoa eikä vaikeuttaisi kierrätystavoitteiden saavuttamista tai jätteen syntymisen ehkäisemistä ja se ei lisäisi nykyisten jätteenpolttolaitosten käyttöikä.** Ehdotamme myös kyseisen täsmennyksen siirtämistä perustelumuiostiosta suoraan asetuksen tekstiin.

Lisätietoja: Kari Kankaanpää, edunvalvontapäällikkö,
kari.t.kankaanpaa@fortum.com , 050 453 2330